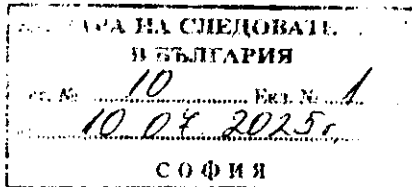

КАМАРА НА СЛЕДОВАТЕЛИТЕ В БЪЛГАРИЯ

1797 София, бул. „Д-р Г.М.Димитров № 42“, camsled@nsls.bg

ДО КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТАНОВИЩЕ

от

Камера на следователите в България

по конституционно дело № 5/2025 г., образувано по искане на тричленен състав, на Шесто отделение, Втора колегия на Върховния административен съд, по реда на чл. 150, ал. 2 от КРБ.

Уважаеми Конституционни съдии,

По конституционно дело № 5/2025 г. Конституционният съд е допуснал за разглеждане искания за установяване на противоконституционност на разпоредбите на § 16 от Преходните и заключителни разпоредби от Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт (ЗИДЗСВ), обнародван в „Държавен вестник“, бр. 6/2025 г. и чл. 33, ал. 4 от Закона за съдебната власт (обн. ДВ, бр. 64 от 2007 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 6 от 2025 г., ЗСВ), поради противоречието им с чл. 1, ал. 2, чл. 4, ал. 1, чл. 5, чл. 8, чл. 117, ал. 2, чл. 129, ал. 2, чл. 130, ал. 1, чл. 130а, чл. 130б от Конституцията на Република България.

С Определение от 10.06.2025 г. Камарата на следователите в България е поканена да предложи становище по делото, на основание чл. 20а, ал. 2 от Правилник за организацията и дейността на Конституционния съд.

Предоставяме нашето становище, основано на следните съображения, доводи и аргументи:

По допустимостта на искането:

Искането за образуване на конституционното дело е направено от субект съгласно чл. 150, ал. 2 от Конституцията, а именно от тричленен състав от Шесто отделение, Втора колегия на Върховния административен съд, по административно дело № 1077/2025 г. по описа на ВАС за установяване на противоконституционност на разпоредбите на действащ закон, а именно § 16 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, обн., ДВ, бр. 6 от 21.01.2025 г., и чл. 33, ал. 4 от Закона за съдебната власт. Съгласно чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията това е правомощие на Конституционния съд, като същият е преценил, че искането отговаря на изискванията на чл. 17, ал. 1 от Закона за Конституционния съд (ЗКС) и на чл. 18, ал. 1 - 4 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд (ПОДКС).

Конституционният съд не се е произнасял с решение или с определение за недопустимост по искане с посочения предмет - §16 ПРЗ на ЗИДЗСВ и чл. 33, ал. 4 ЗСВ, поради което не е налице отрицателната процесуална предпоставка по чл. 21, ал. 6 от ЗКС.

По административно дело № 1077/2025 г. по описа на ВАС е оспорено решение по т. 1 от Протокол № 2/23.01.2025 г. на пленума на Висшия съдебен съвет, издадено въз основа на §16 ПРЗ на ЗИДЗСВ и на чл. 33, ал. 4 ЗСВ. Конституционният съд е приел, че разпоредбата на § 16 ПЗР на ЗИДЗСВ и на чл. 33, ал. 4 ЗСВ са приложими в административното производство пред съдебния състав на ВАС. Установено е, че нормите на §16 ПЗР на ЗИДЗСВ, който урежда правните последици на правилото на чл. 33, ал. 4 ЗСВ, са неразривно свързани и са насочени към постигане на обща цел и функционална връзка по отношение на заварените към датата на обнародване на закона процедури за избор на кандидати за председател на Върховния касационен съд, председател на Върховния административен съд и на главен прокурор, за които се предвижда да бъдат прекратени.

По основателността на искането Камарата на следователите в България изразява становище, че:

С Протокол № 19 от 22.06.2023 г. е взето решение на пленума на Висшия съдебен съвет да започне процедура за избор на главен прокурор.

С разпоредбата на § 16 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, обн., ДВ, бр. 6 от 21.01.2025 г. се предвижда прекратяване на започналите процедури по чл. 173, ал.1 от ЗСВ, които не са приключили с указ на Президента за назначаване към датата на обнародване на закона и гласи, че: *„Започналите процедури по чл. 173, ал. 1, които не са приключили с указ на Президента за назначаване към датата на обнародване на този закон, се прекратяват“*. Законодателят е предвидил тази разпоредба независимо от фазата на действаща процедура, както и инвестираните ресурси или близостта им до приключване. Това прекратяване се извършва с обратна сила към момента на обнародване на закона, без да се предвижда никаква преходна процедура или възможност за завършване на започналите процеси. С направените изменения от Народното събрание са нарушени основни конституционни принципи, в това число - за разделение на властите, независимостта на съдебната власт и правовата държава.

Прекратяването на тази процедура е в резултат на взето политическо решение на Народното събрание за прекратяване на започналите процедури по чл. 173, ал. 1 ЗСВ, които към датата на обнародване на закона не са приключили с указ на Президента за назначаване, каквато безспорно е и разглежданата процедура. С тези разпоредби се ограничава възможността на Висшия съдебен съвет в пленарен състав да избира председатели на върховните съдилища или главен прокурор, ако членовете, които участват в гласуването, са с изтекъл мандат.

С Решение № 12 от 27.09.2022 г. Конституционният съд прие, че *„Ако една от държавните институции има възможност да приведе чрез действия или бездействие друга институция в състояние да не може да осъществява конституционните си правомощия, би било налице недопустимо накърняване на тези баланси“*. С Решение № 13 от 26.07.2024 г. на КС по к. д. № 1/2024 г. отново бе обявен за доминантен принципът за непрекъсваемостта на действието на държавните органи пред този на мандатността.

Настоящият ВСС е законно избран и конституционно уреден орган, който следва да изпълнява задълженията си в пълен обем. ВСС е единствения орган, предвиден в Конституцията, който има задължение и отговорност да определя кадровата политика в съдебната власт, спазвайки процедурата и сроковете за това. От години редица органи в държавата, в това число Инспекторатът към ВСС и самият ВСС, работят в условията на изтекъл мандат, което не е по вина на професионалната общност. Действително мандатът на Висш съдебен съвет е изтекъл, но правомощията му не са прекратени, тъй като не е проведен нов избор, нито е започнала такава процедура за избор на членове на ВСС от Народното събрание. ВСС е постоянно действащ орган и не може да спре да функционира, поради което следва да продължи да изпълнява своите правомощия в пълен обем, в това число и избор на председател на Върховния административен съд и главен прокурор. С прекратяване на процедури за избор на ръководни органи в съдебната система се нарушават чл. 8, ал. 1, чл. 117, ал. 2, чл. 130-132 от Конституцията, създават се рискове от международни санкции и се подкопава доверието в държавата.

Прекратяването на започналата процедура за избор на главен прокурор, от страна на законодателя с направените промени, е противоконституционно. С параграф 16 се създаде закон „*intuitu personae*“, т.е. закон „с оглед на личността“, което е недопустимо за една правова държава. Считаме, че това е вид дискриминация, защото с прекратяването на процедурата се засяга само определен кандидат и това създава неравностойно положение. Прекъснат е конкретен изборен процес, с което са ограничени правомощията на ВСС и Президента, съставляващо класически случай на противоконституционно вмешателство в съдебната власт.

Висшият съдебен съвет, независимо от това, че парламентарната квота на членовете му е с изтекъл мандат, е пълноценен и може да взима решения. Според Конституцията (чл. 130-132), ВСС е основният орган, отговарящ за организацията и управлението на съдебната система.

Разпоредбата на параграф 16 от Преходните и заключителните разпоредби от ЗИДЗСВ предвижда прекратяване на започналите процедури по чл. 173, ал.1 от ЗСВ, които не са приключили с указ на Президента за назначаване към датата на обнародване на закона. Същата противоречи на разпоредбите на чл. 1, ал. 2, чл. 4, ал. 1, чл. 5, чл. 8, чл. 117, ал. 2, чл. 129, ал. 2, чл. 130, ал. 1, чл. 130а, чл. 130б от Конституцията на Р България. С този

параграф се нарушава чл. 8, ал. 1 и чл. 117 от Конституцията - принципа на разделение на властите, което следва да се тълкува като нарушение на независимостта на съдебната власт. Основата на принципа на разделение на властите се корени в идеите на Шарл дьо Монтескьо. Всяка власт (законодателна, изпълнителна, съдебна) трябва да функционира самостоятелно, без пряко подчинение на другите. Разделението на властите е основа на демократично управление и ограничава възможността за злоупотреба и произвол.

Прекъсването и прекратяването на една започнала процедура, без да има ясни и законови основания и без убедителна обществена необходимост, може да се тълкува като вмешателство в независимостта на съдебната власт и нарушение на правната сигурност.

Считаме, че се нарушава и чл. 5, ал. 3 и чл. 4, ал. 1 от Конституцията. Законът се прилага ретроспективно и се спира процедура, която е в ход пред кадровия и административен, конституционно създаден орган на съдебната система, а именно Висш съдебен съвет. Всички участници (ВСС и кандидатът) са действали в рамките на съществуващия закон и внезапното прекратяване на процедурата, без преходен период, създава правна несигурност. С направените изменения в ЗСВ законодателят се намесва в автономията и независимостта при управлението на съдебната власт, включително при избора на ръководни длъжности.

Изборът на главен прокурор е от компетентността на Висш съдебен съвет, който е лишен от правото да довърши процедурата и това е противоконституционно ограничаване на неговите правомощия и нарушаване на принципа на разделение на властите. Законът целенасочено спира конкретна процедура, което е дискриминационно. Нарушен е фундаментален принцип на правовата държава чрез вмешателство на законодателната власт в съдебната с прекратяване на процедурата за избор на главен прокурор. Конституцията изрично гарантира, че съдиите, прокурорите и следователите са независими и се ръководят само от закона. С §16 ПЗР на ЗИДЗСВ и чл. 33, ал. 4 ЗСВ е извършено пряко вмешателство в работата на Висш съдебен съвет, който по Конституция организира и ръководи назначенията в съдебната система. Той е единствения орган, компетентен да провежда процедури, конкурси за висши съдебни длъжности, в това число и за главен прокурор. Законната намеса в този процес обезсмисля конституционните правомощия на ВСС.

В случай, че Народното събрание може да прекратява започнали процедури в съдебната власт чрез обикновен закон, това означава, че принципът за разделение на властите губи своето практическо значение.

Законът за нормативните актове урежда процедурата за приемане, изменение и отмяна на закони. Разпоредбата за прекратяване на процедурата в ЗСВ е неконкретна и не посочва критерии защо се извършва, което е нарушение на ЗНА. Чл. 6 от ЗНА забранява прилагането на закони със задна дата, освен ако не е в полза на гражданите. Прекратяване на процедура, която е в ход, е класически случай на обратна сила на нормативен акт, която ЗНА ограничава и съгласно чл. 149 от Конституцията, разпоредбата следва да се обяви за противоконституционна.

С оглед на гореизложено считаме, че разпоредбите на §16 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт (обн. ДВ, бр. 6 от 21 януари 2025 г.) и на чл. 33, ал. 4 от Закона за съдебната власт (обн. ДВ, бр. 64 от 2007 г., поел. изм. и доп. ДВ, бр. 6 от 2025 г.) противоречат на посочените в искането на ВАС разпоредби - чл. 1, ал. 2, чл. 4, ал. 1, чл. 5, чл. 8, чл. 117, ал. 2, чл. 129, ал. 2, чл. 130, ал. 1, чл. 130а, чл. 130б от Конституцията и би следвало да бъдат обявени за противоконституционни.

УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ
НА КАМАРА НА СЛЕДОВАТЕЛИТЕ
В БЪЛГАРИЯ

